

Вікторія Юхимчук

Науковий керівник – канд. політ. наук Вознюк Є. В.,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

РОЗВИТОК ВІДНОСИН УКРАЇНИ ТА МБРР

У статті розглянуто основні тенденції розвитку відносин України та Міжнародного банку реконструкції та розвитку. Проаналізовано вплив цього співробітництва на вироблення і реалізацію стабілізаційної політики України.

This article investigates the main trends in the development of relations between Ukraine and the International Bank for Reconstruction and Development. The author analyzes the influence of this cooperation on formulation and implementation of stabilization policies in Ukraine.

В данной статье рассмотрены основные тенденции развития отношений Украины и Международного банка реконструкции и развития. Проанализировано влияние этого сотрудничества на выработку и реализацию стабилизационной политики Украины.

Як відомо, Україна стала членом Міжнародного банку реконструкції та розвитку після прийняття у 1992 р. відповідного Закону України [3]. Саме цю дату можна вважати початком офіційного співробітництва України та МБРР, який сьогодні є найбільшим кредитором у структурі прямого зовнішнього державного боргу України.

Однією із вагомих причин усвідомлення необхідності співпраці з міжнародними фінансовими організаціями були тогочасні нагальні потреби, пов'язані з розгортанням в Україні політичних та економічних трансформаційних процесів та пошуком ефективної стратегії ринкових змін [4].

Нині ж значний вплив МБРР на реалізацію стабілізаційної політики України головним чином виявляється у стабільному кредитуванні економіки – фінансуванні програм галузевої адаптації та структурної перебудови. Загалом, як показують результати дослідження, структурне регулювання є основною умовою у процесі надання позик МБРР.

За 20 років співробітництва України та МБРР нашій державі було запропоновано фінансових ресурсів на суму понад 7,2 млрд доларів США (з них вже використано понад 5,2 млрд дол.) [2]. Більшу частину позикових коштів, що отримала Україна останніми роками від МБРР для реалізації проектів за кредитними угодами (84%), вкладено у системні перетворення через фінансування державного бюджету і тільки 16% спрямовано на реалізацію інвестиційних міжнародних проектів [5].

Програми структурної перебудови передбачають підтримку окремих реформ господарської реорганізації й економічної політики, у першу чергу тих, що спрямовані на зменшення диспропорцій зовнішньої торгівлі, зменшення бюджетного дефіциту або зниження інфляції.

Першу угоду щодо отримання Україною кредиту від Міжнародного банку реконструкції та розвитку було підписано власне у 1993 році. Угода була розрахована на суму в 500 млн. дол.. Основним напрямком використання цих коштів була реабілітація української економіки, що перебувала в той час в затяжній структурній кризі, а також політично та економічно держава перебувала у повній залежності від Російської Федерації та користувалася загальною грошовою одиницею Співдружності Незалежних держав (СНД) – радянським рублем.

Наприкінці 1995 року Україна та МБРР підписали “Меморандум про взаєморозуміння щодо стратегії допомоги Світового банку Україні на 1996 – 1998 роки”. Загальна сума, яку МБРР був готовий надати нашій державі становила понад 2 млрд. дол.

Наступна програма “Стратегія з питань допомоги Україні на період 2004 – 2007 років” була підписана у 2002 році. Її реалізація полягала у таких напрямках: підвищення конкурентоспроможності національної економіки, прискорення вступу України до СОТ, поглиблення демократичних перетворень та ін. Досить вдалим тут можна вважати проект щодо вдосконалення соціальної сфери. Фундамент змін у цьому секторі закладено реалізацією проекту “Фонд соціальних інвестицій”, який мав на меті підтримати найменш захищені соціальні верстви населення, сприяти створенню робочих місць і вивести Україну на вищий рівень демократичних перетворень та міждержавних відносин.

За висновками експертів та дослідників, через непрофесійність тогочасної української влади жоден інший проект так і не був завершений. Загальна кількість коштів, які були витрачені на реформи та структурні перебудови галузей нараховувала близько 300 млн. дол., що склало лише 5% від запланованої суми. Саме тому цей період ми

можемо назвати роками цілковито втрачених можливостей в рамках співробітництва України та МБРР.

Надалі Україна зі Світовим банком здійснювали співпрацю в рамках прийнятої у грудні 2007 року останнім Стратегії партнерства з Україною на період 2008 – 2011 рр. Вона мала на меті сприяти сталому економічному зростанню та політичній стабілізації у країні, посиленню конкурентоспроможності України, а також поліпшенню державних послуг в сфері охорони здоров'я та освіти [1].

Щодо сучасного етапу взаємодії, то в лютому 2012 року Рада виконавчих директорів Світового банку схвалила Стратегію партнерства Світового банку з Україною на 2012 – 2016 роки. У ній розглядаються питання кращого впровадження міжнародних проєктів, а такою ставиться мета зміцнення діалогу між державою, громадянами і бізнесом.

Перший напрямок допомоги Світового банку сконцентровано на поліпшенні послуг, які надає держава громадянам, сприяючи їх кращому та ефективнішому діалогу; підвищенні стабільності та ефективності системи державних фінансів; сприянні більш прозору та підзвітному використанню державних ресурсів, цим самим стабілізуючи економічну та загальнополітичну ситуацію в країні, виводячи її на вищий міждержавний рівень співпраці.

Другий напрямок допомоги сфокусовано на поліпшенні бізнес-клімату та сприянні в залученні та посиленні вітчизняних та іноземних інвестицій, а також на підвищенні конкурентоспроможності та створенні робочих місць. На сьогодні портфель проєктів МБРР на всіх стадіях проєктного циклу в Україні (підготовка та реалізація) складається з 13 інвестиційних та 2 системних проєктів на загальну суму близько 4 млрд дол. США [2].

Отже, можна зазначити, що найбільш продуктивними та ефективними в цьому співробітництві були періоди 1996 – 1998 рр. та 2007 – 2011 рр. Особливо слід звернути увагу на 1996 – 1998 роки. Адже саме тоді, на нашу думку, відбувалось закладення основ сучасної української економіки та політики, а кошти, що були отримані від міжнародних фінансово-кредитних організацій, у тому числі і від МБРР, відіграли важливу роль у становленні та розвитку фінансової системи молодого демократичної держави у центрі Європи.

Список використаних джерел та літератури:

1. Офіційний сайт НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/an_rep/A_report_2008.pdf. – Назва з екрана

2. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview/Україна> огляд.- Назва з екрана

3. “Про вступ України до МВФ, МБРР, МФК, МАРБА, МАР, БАГР” // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 33. – С. 474.

4. Сабадаш К. Вдосконалення механізмів контролю та ефективності використання коштів позик МБРР [Текст] / К. Сабадаш // Збірник наукових праць НАДУ при Президенті України. – 2004. – № 1. – С. 312 – 318.

5. Савченко К. В. Вплив міжнародних фінансових організацій на реалізацію стабілізаційної політики в Україні [Текст] / К. В. Савченко // Вісник ДонНУЕТ. – 2012. – № 3. – С. 34 – 38.